

**ANALIZY DANYCH O WYPADKACH I
KOLIZJACH Z UDZIAŁEM
POJAZDÓW CIĘŻAROWYCH NA
AUTOSTRADACH I DROGACH
EKSPRESOWYCH
W OKRESIE 2019-2023**

Autorzy:

mgr inż. Maria Dąbrowska-Loranc

lic. Tomasz Krystman

inż. Przemysław Skoczyński

mgr inż. Anna Zielińska

Spis treści

1. WSTĘP	4
2. ANALIZA WYPADKÓW I KOLIZJI DROGOWYCH Z UDZIAŁEM POJAZDÓW CIĘŻAROWYCH NA AUTOSTRADACH (A) I DROGACH EKSPRESOWYCH (S) W OKRESIE 2019 – 2023	7
2.1. WYPADKI I ICH OFIARY	7
2.2. NIEPRAWIDŁOWE ZACHOWANIA KIEROWCÓW	10
2.3. WYPADKI I KOLIZJE W ZALEŻNOŚCI OD PORY DNIA	14
2.4. WYPADKI I KOLIZJE WG WIEKU I OBYWATELSTWA KIEROWCÓW	16
3. PORÓWNANIE WYPADKÓW PRZED I PO WPROWADZENIU ZMIAN W PRZEPISACH W ZAKRESIE ZAKAZU WYPRZEDZANIA	23
4. PODSUMOWANIE	25
Spis tabeli	28
Spis rysunków	28

1. Wstęp

W 2023 roku w 1193 wypadkach z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 t zginęły 304 osoby a rannych zostało 1360 osób, w tym 512 doznało ciężkich obrażeń (tab.1, rys.1). Oznacza to, że w skali roku wypadki z udziałem samochodów ciężarowych stanowiły 6% ogółu wypadków, 7% ogółu kolizji, zabici w tych wypadkach to 16% ogółu ofiar śmiertelnych, a ranni to 6% ogółu rannych. Blisko 20% wypadków i kolizji z udziałem samochodów ciężarowych miało miejsce na autostradach i drogach ekspresowych.

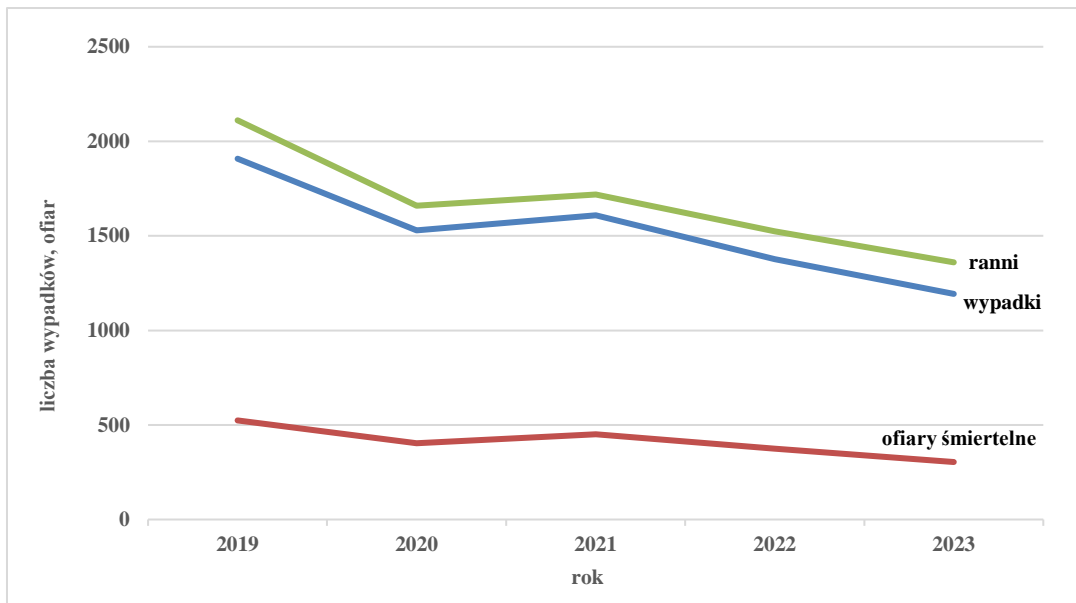
Tabela 1 Wypadki¹ i kolizje z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 t w Polsce w latach 2019-2023

Rok	Wypadki			Kolizje		
	ogółem	z samochodami ciężarowymi		ogółem	z samochodami ciężarowymi	
		liczba	% ogółu		liczba	% ogółu
2019	30288	1908	6%	455454	36874	8%
2020	23540	1529	6%	382043	31899	8%
2021	22816	1609	7%	422619	38412	9%
2022	21322	1377	6%	362266	29601	8%
2023	20936	1193	6%	365983	27292	7%
2023/2019	-31%	-37%		-20%	-26%	

Tabela 2. Ofiary wypadków z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 t w Polsce w latach 2019-2023

Rok	Ofiary śmiertelne			Ranni			Ciężko ranni		
	ogółem	w wypadkach sam. ciężarowych		ogółem	w wypadkach sam. ciężarowych		ogółem	w wypadkach sam. ciężarowych	
		liczba	% ogółu		liczba	% ogółu		liczba	% ogółu
2019	2909	524	18%	35477	2111	6%	10633	711	7%
2020	2491	403	16%	26463	1659	6%	8805	590	7%
2021	2245	451	20%	26415	1718	7%	8276	640	8%
2022	1896	375	20%	24743	1524	6%	7541	543	7%
2023	1893	304	16%	24124	1360	6%	7594	512	7%
2023/2019	-35%	-42%		-32%	-36%		-29%	-28%	

¹ Dane o wypadkach: KG Policji - System Ewidencji Wypadków i Kolizji, Polskie Obserwatorium Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego www.obserwatoriumbrd.pl

Rysunek 1. Wypadki z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 t w latach 2019-2023

W latach 2019-2023, z wyjątkiem 2021 roku występował systematyczny spadek liczby wypadków z udziałem samochodów ciężarowych oraz liczby ofiar tych wypadków. Zmiany te były większe niż dla ogółu wypadków na polskich drogach (tab. 1).

W celu zmniejszenia liczby wypadków z udziałem samochodów ciężarowych na autostradach i drogach ekspresowych o wyłącznie dwóch pasach ruchu przeznaczonych dla danego kierunku ruchu, wprowadzono zakaz wyprzedzania przez kierowców samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 tony i pojazdów o długości ponad 7 metrów. Przepis ten obowiązuje od 1 lipca 2023 roku i został wprowadzony Ustawą z dnia 26 maja 2023 roku o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 1193)²

W uzasadnieniu do wprowadzonych przepisów napisano:

1. Niniejsza zmiana uporządkuje i upłynni ruch pojazdów poruszających się po autostradach i drogach ekspresowych o trzech lub więcej pasach ruchu w jednym kierunku. Proponowane brzmienie przepisu zapewni, że przynajmniej jeden pas ruchu na jezdni autostrady lub drogi ekspresowej (o minimum 3 pasach ruchu w

² Art. 4. W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1047, 919, 1053, 1088 i 1123) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 16 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Kierujący pojazdem kategorii N2 lub N3, o których mowa odpowiednio w art. 4 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2018/858 albo w załączniku nr 2 do ustawy, lub zespołem pojazdów o długości ponad 7 m na autostradzie lub drodze ekspresowej o trzech lub więcej wyznaczonych pasach ruchu na jezdni w jednym kierunku jest obowiązany korzystać wyłącznie z dwóch pasów ruchu przeznaczonych dla danego kierunku, znajdujących się najbliższej prawej krawędzi jezdni.”;

2) w art. 24 dodaje się ust. 13 i 14 w brzmieniu:

„13. Kierującemu pojazdem kategorii N2 lub N3, o których mowa odpowiednio w art. 4 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2018/858 albo w załączniku nr 2 do ustawy, zabrania się wyprzedzania pojazdu samochodowego na autostradzie i drodze ekspresowej o wyłącznie dwóch pasach ruchu przeznaczonych dla danego kierunku ruchu, chyba że pojazd ten porusza się z prędkością znacznie mniejszą od dopuszczalnej dla pojazdów kategorii N2 lub N3 obowiązującej na danej drodze.

jednym kierunku) będzie wolny od pojazdów samochodowych o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t i 12 t oraz od zespołów pojazdów o długości powyżej 7 m.

2. Potrzeba wprowadzenia przedmiotowej zmiany wynika z konieczności zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego na autostradach i drogach ekspresowych przez zapobieżenie nagłego blokowania ruchu i spowolniania ruchu przez pojazdy ciężarowe na drogach o dwóch pasach ruchu w jednym kierunku.

Celem niniejszego opracowania jest ocena zagrożenia jakie stanowią samochody ciężarowe na autostradach i drogach ekspresowych oraz próba sprawdzenia na ile wprowadzone zakazy wyprzedzania poprawiły bezpieczeństwo ruchu na tych drogach.

2. Analiza wypadków i kolizji drogowych z udziałem pojazdów ciężarowych na autostradach (A) i drogach ekspresowych (S) w okresie 2019 – 2023

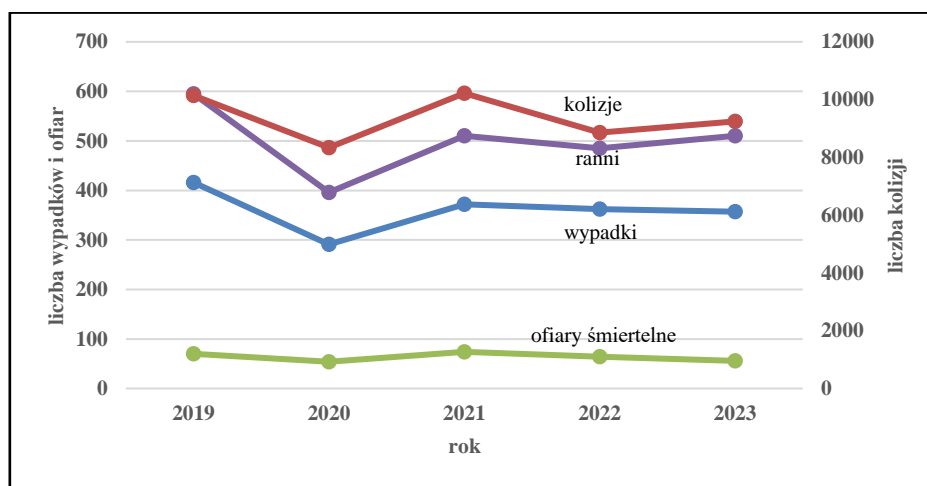
2.1. Wypadki i ich ofiary

W latach 2019-2023, wypadki na autostradach stanowiły średnio 1,5% wszystkich wypadków, zginęło w nich 2,8% ogółu ofiar śmiertelnych i 1,8% ogółu rannych. W tym samym okresie na autostradach doszło do 2,8% ogółu kolizji (tab.3). Po znacznym spadku zagrożenia na autostradach w 2020 roku w 2021 nastąpił ponowny wzrost liczby wypadków, kolizji i ofiar (rys.2).

Tabela 3. Wypadki, kolizje i ofiary na autostradach ogółem w latach 2019-2023

Rok	Wypadki		Kolizje		Zabici		Ranni		Ciężko ranni	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
2019	416	1,4%	10143	2,2%	70	2,4%	595	1,7%	158	1,5%
2020	291	1,2%	8340	2,2%	54	2,2%	396	1,5%	152	1,7%
2021	372	1,6%	10221	2,4%	74	3,3%	510	1,9%	139	1,7%
2022	362	1,7%	8853	2,4%	64	3,4%	485	2,0%	153	2,0%
2023	357	1,7%	9249	2,5%	56	3,0%	510	2,1%	165	2,2%
Razem	1798	1,5%	46806	2,4%	318	2,8%	2496	1,8%	767	1,8%

* % ogółu wypadków, kolizji, ofiar w danych roku

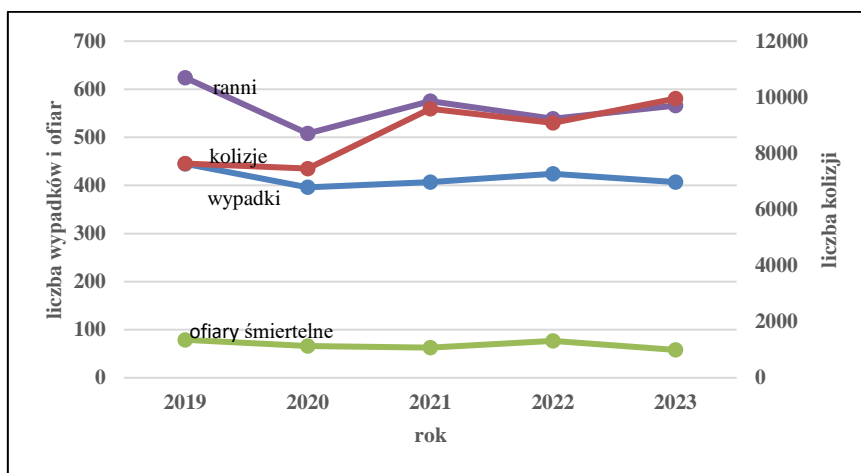
Rysunek 2. Wypadki, kolizje i ofiary na autostradach w latach 2019-2023

Tabela 4. Wypadki, kolizje i ofiary na drogach ekspresowych ogółem w latach 2019-2023

Rok	Wypadki		Kolizje		Zabici		Ranni		Ciężko ranni	
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
2019	445	1,5%	7637	1,7%	79	2,7%	624	1,8%	168	1,6%
2020	396	1,7%	7459	2,0%	66	2,6%	508	1,9%	138	1,6%
2021	407	1,8%	9592	2,3%	63	2,8%	575	2,2%	168	2,0%
2022	424	2,0%	9090	2,5%	77	4,1%	539	2,2%	160	2,1%
2023	407	1,9%	9953	2,7%	58	3,1%	566	2,3%	149	2,0%
Razem	2079	1,7%	43731	2,2%	343	3,0%	2812	2,0%	783	1,8%

* % ogółu wypadków, kolizji, ofiar w danych roku

Podobne tendencje zaobserwowano na drogach ekspresowych na których w latach 2019-2023 wydarzyło się 1,7 ogółu wypadków, w których zginęło 3% ofiar śmiertelnych i 2% ogółu rannych. Kolizje na drogach ekspresowych stanowiły 2,7% ogółu kolizji (tab.4, rys. 3).

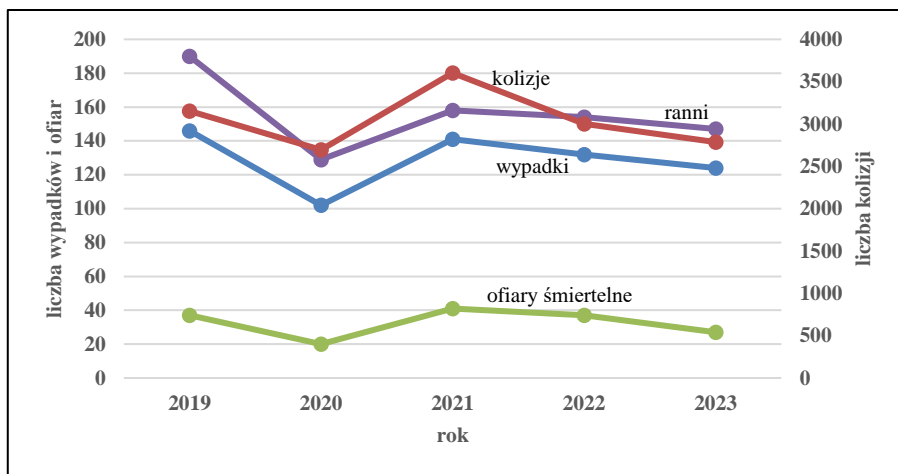
Rysunek 3. Wypadki, kolizje i ofiary na drogach ekspresowych w latach 2019-2023

W latach 2019-2023 samochody ciężarowe o DMC powyżej 3,5 t uczestniczyły w 36% wszystkich wypadków na autostradach, 33% kolizji (tab.5). Na autostradach w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowych zginęło 51% wszystkich ofiar śmiertelnych i 31% rannych. Po znacznym wzroście liczby wypadków, kolizji i ofiar z udziałem samochodów ciężarowych w 2021 roku w latach 2022 i 2023 nastąpił spadek zagrożenia (tab.3, rys.4).

Tabela 5. Autostrady (A) – wypadki, kolizje i ofiary w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowymi w latach 2019-2023

Rok	Wypadki		Kolizje		Zabici		Ranni		Ciężko ranni	
	liczba	% ogółu*	liczba	% ogółu*	liczba	% ogółu*	liczba	% ogółu*	liczba	% ogółu*
2019	146	35%	3155	31%	37	53%	190	32%	55	35%
2020	102	35%	2695	32%	20	37%	129	33%	64	42%
2021	141	38%	3603	35%	41	55%	158	31%	55	40%
2022	132	36%	3001	34%	37	58%	154	32%	58	38%
2023	124	35%	2788	30%	27	48%	147	29%	59	36%
Razem	645	36%	15242	33%	162	51%	778	31%	291	38%

* % ogółu wypadków, kolizji na A

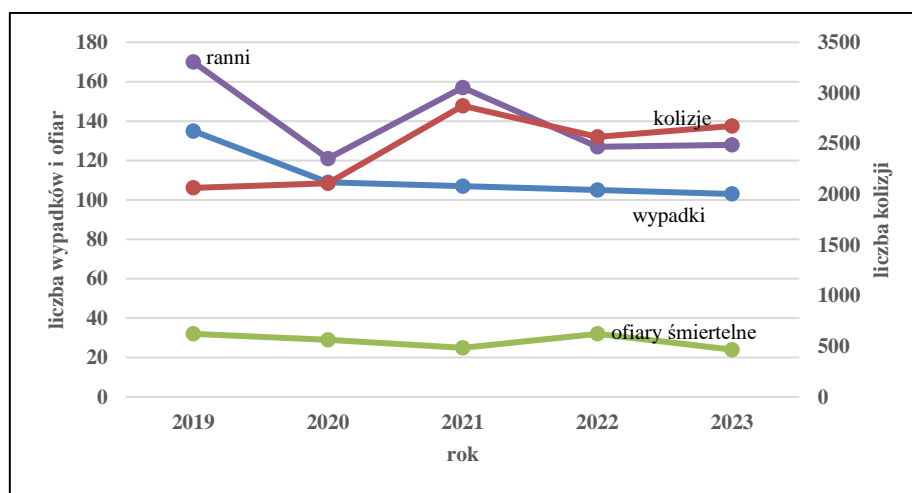
Rysunek 4. Wypadki, kolizje i ofiary na autostradach w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowych w latach 2019-2023

Na drogach ekspresowych samochody ciężarowe uczestniczyły w 27% wypadków i 28% kolizji. W wypadkach tych zginęło 41% ofiar śmiertelnych i 25% rannych na drogach ekspresowych (tab.6). W 2023 roku nastąpił niewielki spadek liczby wypadków i ich ofiar natomiast wzrosła liczba kolizji z udziałem samochodów ciężarowych (tab.6, rys. 5).

Tabela 6. **Drogi ekspresowe (S)** – wypadki, kolizje i ofiary w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowymi w latach 2019-2023

Rok	Wypadki		Kolizje		Zabici		Ranni		Ciężko ranni	
	liczba	% ogółu*	liczba	% ogółu*	liczba	% ogółu*	liczba	% ogółu*	liczba	% ogółu*
2019	135	30%	2063	27%	32	41%	170	27%	55	33%
2020	109	28%	2108	28%	29	44%	121	24%	46	33%
2021	107	26%	2873	30%	25	40%	157	27%	62	37%
2022	105	25%	2568	28%	32	42%	127	24%	55	34%
2023	103	25%	2675	27%	24	41%	128	23%	42	28%
Razem	559	27%	12287	28%	142	41%	703	25%	260	33%

* % ogółu wypadków, kolizji na S

Rysunek 5. Wypadki, kolizje i ofiary w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowych na drogach ekspresowych.

2.2. Nieprawidłowe zachowania kierowców

Analiza zachowań kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach drogowych na autostradach wykazała, że najczęściej popełniane błędy to (tab.7, rys.6):

- niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami - 31%,
- niedostosowanie prędkości do warunków ruchu – 24%,
- zmęczenie, zaśnięcie – 14%.

Na drogach ekspresowych kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w wypadkach najczęściej (tab.8):

- nie dostosowywali prędkości do warunków ruchu – 25%,
- nie zachowywali bezpiecznej odległości między pojazdami – 20%,
- nieprawidłowo omijali – 14%.

Rysunek 6. Zachowanie kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach na A i S w latach 2019-2023

Tabela 7. Nieprawidłowe zachowania kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach i kolizjach na autostradach w latach 2019-2023

Zachowanie kierowcy samochodu ciężarowego	Rok	Wypadki		Kolizje	
		liczba	%*	liczba	%*
Niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	2019	36	25%	442	14%
	2020	30	29%	394	15%
	2021	40	28%	503	14%
	2022	47	36%	372	12%
	2023	49	40%	415	15%
	2019-2023	202	31%	2126	14%
Niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	2019	29	20%	285	9%
	2020	19	19%	266	10%
	2021	42	30%	391	11%
	2022	35	27%	317	11%
	2023	28	23%	291	10%
	2019-2023	153	24%	1550	10%
Zmęczenie, zaśnięcie	2019	21	14%	104	3%
	2020	17	17%	98	4%
	2021	21	15%	139	4%
	2022	16	12%	139	5%
	2023	13	10%	112	4%
	2019-2023	88	14%	592	4%
Nieprawidłowe zmienianie pasa ruchu	2019	20	14%	774	25%
	2020	9	9%	557	21%
	2021	9	6%	823	23%
	2022	15	11%	776	26%
	2023	18	15%	639	23%
	2019-2023	71	11%	3569	23%
Nieprawidłowe omijanie	2019	8	5%	274	9%
	2020	9	9%	248	9%
	2021	6	4%	312	9%
	2022	6	5%	252	8%
	2023	9	7%	226	8%
	2019-2023	38	6%	1312	9%
Nieprawidłowe wyprzedzanie	2019	4	3%	109	3%
	2020	4	4%	80	3%
	2021	3	2%	121	3%
	2022	5	4%	93	3%
	2023	4	3%	87	3%
	2019-2023	20	3%	490	3%
Nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu	2019	3	2%	165	5%
	2020	2	2%	143	5%
	2021	2	1%	104	3%
	2022	0	0%	90	3%
	2023	0	0%	89	3%
	2019-2023	7	1%	591	4%

*% ogółu wypadków i kolizji na drogach ekspresowych z udziałem samochodów ciężarowych

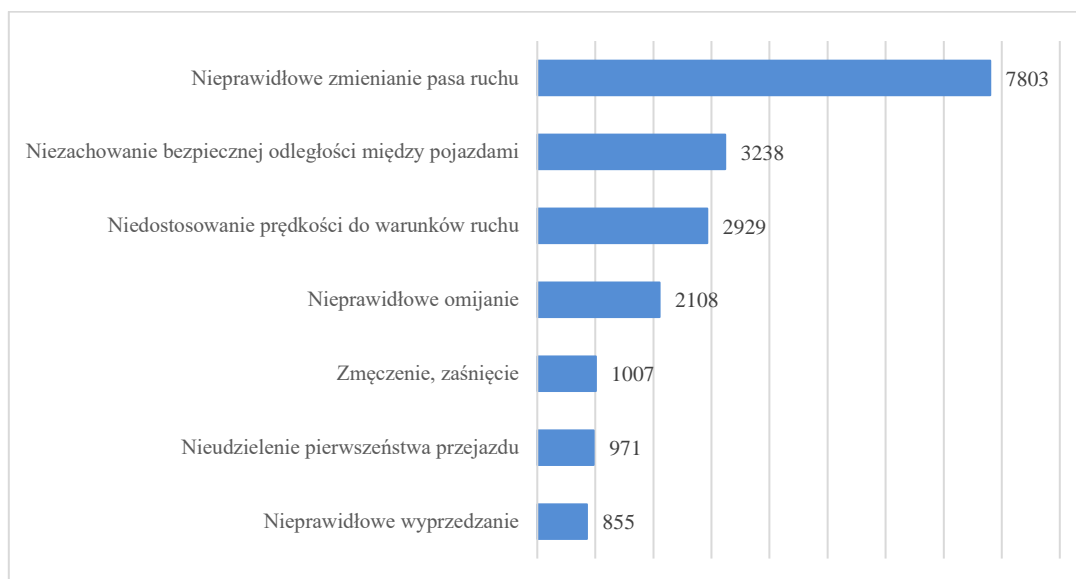
Tabela 8. Nieprawidłowe zachowania kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach i kolizjach na drogach ekspresowych w latach 2019-2023

Zachowanie kierowcy samochodu ciężarowego	Rok	Wypadki		Kolizje	
		liczba	%*	liczba	%*
Niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	2019	32	24%	219	11%
	2020	23	21%	212	10%
	2021	29	27%	353	12%
	2022	28	27%	301	12%
	2023	26	25%	294	11%
	2019-2023	138	25%	1379	11%
Niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	2019	28	21%	191	9%
	2020	20	18%	189	9%
	2021	24	22%	229	8%
	2022	22	21%	263	10%
	2023	20	19%	240	9%
	2019-2023	114	20%	1112	9%
Nieprawidłowe omijanie	2019	8	6%	143	7%
	2020	15	14%	138	7%
	2021	14	13%	181	6%
	2022	20	19%	163	6%
	2023	19	18%	171	6%
	2019-2023	76	14%	796	6%
Nieprawidłowe zmienianie pasa ruchu	2019	19	14%	637	31%
	2020	15	14%	721	34%
	2021	11	10%	1054	37%
	2022	10	10%	911	35%
	2023	10	10%	911	34%
	2019-2023	65	12%	4234	34%
Zmęczenie, zaśnięcie	2019	6	4%	70	3%
	2020	15	14%	67	3%
	2021	14	13%	96	3%
	2022	10	10%	82	3%
	2023	9	9%	100	4%
	2019-2023	54	10%	415	3%
Nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu	2019	7	5%	76	4%
	2020	7	6%	71	3%
	2021	4	4%	73	3%
	2022	2	2%	74	3%
	2023	4	4%	86	3%
	2019-2023	24	4%	380	3%
Nieprawidłowe wyprzedzanie	2019	6	4%	56	3%
	2020	3	3%	67	3%
	2021	2	2%	78	3%
	2022	3	3%	74	3%
	2023	5	5%	90	3%
	2019-2023	19	3%	365	3%

*% ogółu wypadków i kolizji na drogach ekspresowych z udziałem samochodów ciężarowych

Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w kolizjach najczęściej (tab.7,8, rys.7):

- nieprawidłowo zmieniali pas ruchu – 23% na autostradach i 34% na drogach ekspresowych,
- nie zachowywali bezpiecznej odległości między pojazdami – 14% na autostradach i 9% na drogach ekspresowych,
- nie dostosowywali prędkości do warunków ruchu – 10% na autostradach, 11% na drogach ekspresowych.

Rysunek 7. Zachowanie kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w kolizjach na A i S w latach 2019-2023

2.3. Wypadki i kolizje w zależności od pory dnia

W latach 2019-2023 na autostradach, w godzinach nocnych pomiędzy godziną 22:00 a godziną 5:59 wydarzyło się 23% wypadków i 17% kolizji z udziałem samochodów ciężarowych spośród wszystkich zdarzeń na tych drogach. W wypadkach tych zginęło 29% ofiar śmiertelnych i 22% rannych (tab.9).

Tabela 9. **Autostrady** - wypadki, kolizje i ofiary wypadków z udziałem samochodów ciężarowych w godzinach 22:00-5:59

Rok	Wypadki		Kolizje		Zabici		Ranni		Ciężko ranni	
	22:00-5:59	% ogółu*	22:00-5:59	% ogółu*	22:00-5:59	% ogółu*	22:00-5:59	% ogółu*	22:00-5:59	% ogółu*
2019	33	23%	506	16%	8	22%	36	19%	15	27%
2020	27	26%	454	17%	8	40%	33	26%	16	25%
2021	33	23%	642	18%	14	34%	34	22%	10	18%
2022	32	24%	544	18%	11	30%	41	27%	16	28%
2023	24	19%	500	18%	6	22%	27	18%	14	24%
Razem	149	23%	2646	17%	47	29%	171	22%	71	24%

* % ogółu wypadków, kolizji i ofiar w wypadkach samochodów ciężarowych na autostradach

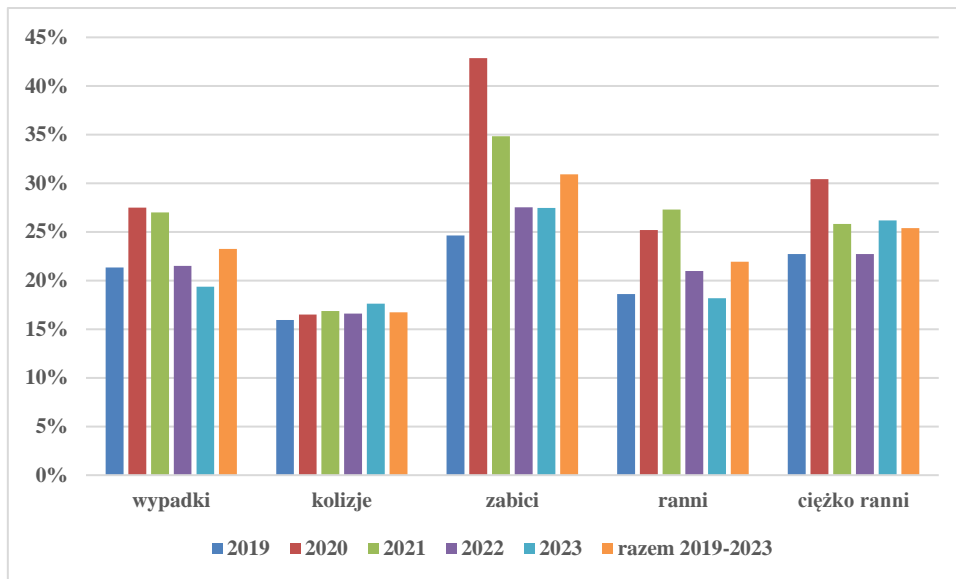
W latach 2019-2023 na drogach ekspresowych, w godzinach nocnych pomiędzy godziną 22:00 a godziną 5:59 wydarzyło się 23% wypadków i 16% kolizji z udziałem samochodów ciężarowych spośród wszystkich zdarzeń na tych drogach. W wypadkach tych zginęło 33% ofiar śmiertelnych i 22% rannych (tab.10).

Tabela 10. **Drogi ekspresowe** - wypadki, kolizje i ofiary wypadków z udziałem samochodów ciężarowych w godzinach 22:00-5:59

Rok	Wypadki		Kolizje		Zabici		Ranni		Ciężko ranni	
	22:00-5:59	% ogółu*	22:00-5:59	% ogółu*	22:00-5:59	% ogółu*	22:00-5:59	% ogółu*	22:00-5:59	% ogółu*
2019	27	20%	327	16%	9	28%	31	18%	10	18%
2020	31	28%	339	16%	13	45%	30	25%	12	26%
2021	34	32%	451	16%	9	36%	52	33%	22	35%
2022	19	18%	381	15%	8	25%	18	14%	9	16%
2023	20	19%	463	17%	8	33%	23	18%	8	19%
Razem	131	23%	1961	16%	47	33%	154	22%	61	23%

* % ogółu wypadków, kolizji i ofiar w wypadkach samochodów ciężarowych na drogach ekspresowych

Na rysunku 8 przedstawiono sumaryczny udział % wypadków, kolizji i ofiar na autostradach i drogach ekspresowych w godzinach nocnych w latach 2019-2023.

Rysunek 8. Wypadki, kolizje i ofiary wypadków z udziałem samochodów ciężarowych na A i S w godzinach 22:00-5:59 – udział %

2.4. Wypadki i kolizje wg wieku i obywatelstwa kierowców

Analiza wieku kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach i kolizjach na autostradach i drogach ekspresowych wykazała (tab.11,12, rys.9,10), że największą grupę stanowią kierowcy w wieku 35-44 lata, którzy uczestniczyli:

- na autostradach w 29% wypadków i 26% kolizji,
- na drogach ekspresowych w 26% wypadków i kolizji.

Kierowcy samochodów ciężarowych w wieku 45-54 lata stanowili:

- na autostradach 23% kierowców sam. ciężarowych uczestniczących w wypadkach i kolizjach,
- na drogach ekspresowych 24% kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach i 22% w kolizjach.

Kierowcy samochodów ciężarowych w wieku 25-34 lata stanowili:

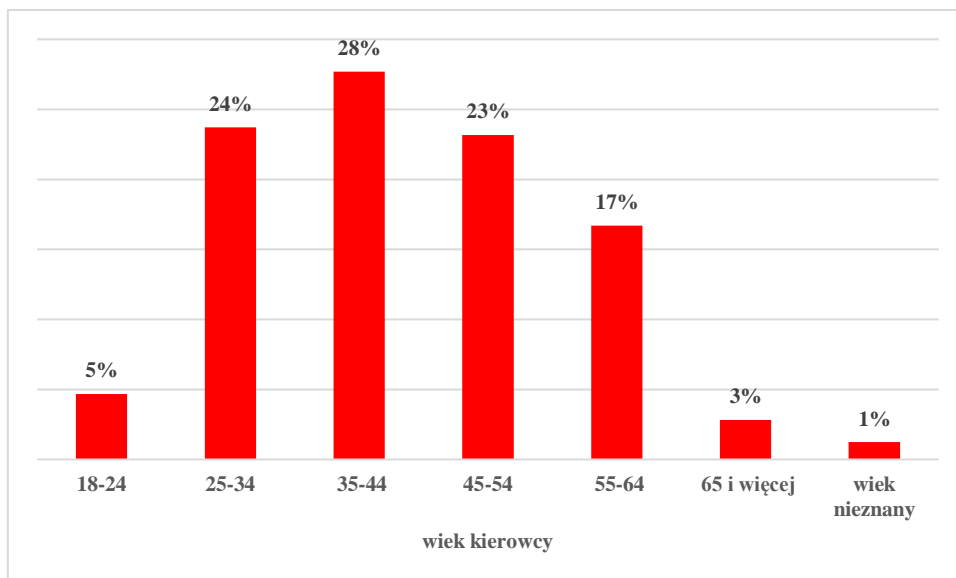
- na autostradach 22% kierowców sam. ciężarowych uczestniczących w wypadkach i 21% w kolizjach,
- na drogach ekspresowych 25% kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach i 22% w kolizjach.

Tabela 11. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w wypadkach **na autostradach** wg wieku kierowcy samochodu ciężarowego w latach 2019-2023

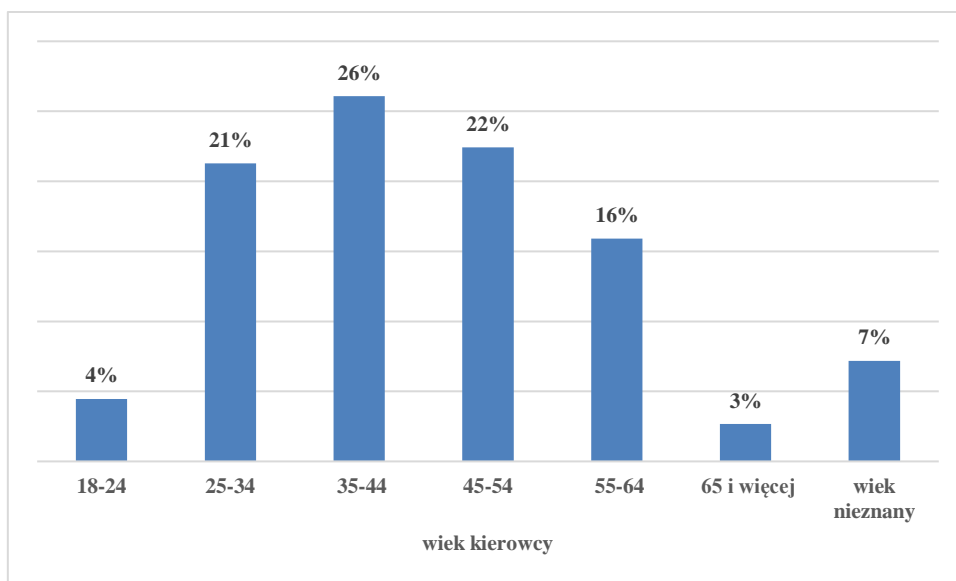
Grupa wiekowa	Rok	Kierowcy uczestniczący w wypadkach		Kierowcy uczestniczący w kolizjach	
		liczba	%*	liczba	%*
18-24	2019	4	2%	193	5%
18-24	2020	3	2%	147	5%
18-24	2021	12	7%	175	4%
18-24	2022	10	6%	147	4%
18-24	2023	4	3%	107	3%
Razem 18-24		33	4%	769	4%
25-34	2019	42	23%	805	22%
25-34	2020	33	26%	710	22%
25-34	2021	38	22%	893	21%
25-34	2022	28	17%	710	20%
25-34	2023	40	26%	588	18%
Razem 25-34		181	22%	3706	21%
35-44	2019	61	33%	974	27%
35-44	2020	37	29%	862	27%
35-44	2021	48	27%	1144	27%
35-44	2022	55	34%	903	26%
35-44	2023	37	24%	844	26%
Razem 35-44		238	29%	4727	26%
45-54	2019	41	22%	820	22%
45-54	2020	27	21%	703	22%
45-54	2021	37	21%	992	23%
45-54	2022	40	24%	817	23%
45-54	2023	38	25%	791	24%
Razem 45-54		183	23%	4123	23%
55-64	2019	33	18%	529	14%
55-64	2020	23	18%	501	16%
55-64	2021	37	21%	681	16%
55-64	2022	24	15%	582	16%
55-64	2023	28	18%	524	16%
Razem 55-64		145	18%	2817	16%
65 i więcej	2019	4	2%	69	2%
65 i więcej	2020	4	3%	66	2%
65 i więcej	2021	3	2%	107	2%
65 i więcej	2022	6	4%	99	3%
65 i więcej	2023	7	5%	103	3%
Razem 65 i więcej		24	3%	444	2%
Ogółem kierowcy s. ciężarowych	2019	185	100%	3665	100%
Ogółem kierowcy s. ciężarowych	2020	128	100%	3193	100%
Ogółem kierowcy s. ciężarowych	2021	176	100%	4315	100%
Ogółem kierowcy s. ciężarowych	2022	164	100%	3540	100%
Ogółem kierowcy s. ciężarowych	2023	155	100%	3248	100%
Razem		808	100%	17961	100%

Tabela 12. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w wypadkach **na drogach ekspresowych** wg wieku kierowcy samochodu ciężarowego w latach 2019-2023

Grupa wiekowa	Rok	Kierowcy uczestniczący w wypadkach		Kierowcy uczestniczący w kolizjach	
		liczba	%*	liczba	%*
18-24	2019	4	2%	135	6%
18-24	2020	11	9%	106	5%
18-24	2021	13	11%	159	5%
18-24	2022	3	3%	116	4%
18-24	2023	4	3%	121	4%
Razem 18-24		35	5%	637	5%
25-34	2019	53	32%	509	22%
25-34	2020	31	26%	566	25%
25-34	2021	23	20%	706	22%
25-34	2022	18	15%	627	22%
25-34	2023	39	30%	588	20%
Razem 25-34		164	25%	2996	22%
35-44	2019	41	25%	574	25%
35-44	2020	21	18%	604	26%
35-44	2021	32	28%	809	25%
35-44	2022	31	26%	716	25%
35-44	2023	40	31%	776	26%
Razem 35-44		165	26%	3479	26%
45-54	2019	38	23%	482	21%
45-54	2020	28	23%	476	21%
45-54	2021	21	18%	684	21%
45-54	2022	38	32%	614	22%
45-54	2023	29	22%	676	23%
Razem 45-54		154	24%	2932	22%
55-64	2019	21	13%	391	17%
55-64	2020	21	18%	358	16%
55-64	2021	18	16%	502	16%
55-64	2022	25	21%	464	16%
55-64	2023	13	10%	475	16%
Razem 55-64		98	15%	2190	16%
65 i więcej	2019	4	2%	68	3%
65 i więcej	2020	3	3%	56	2%
65 i więcej	2021	4	3%	110	3%
65 i więcej	2022	2	2%	84	3%
65 i więcej	2023	4	3%	77	3%
Razem 65 i więcej		17	3%	395	3%
Ogółem kierowcy s. ciężarowych	2019	165	100%	2275	100%
Ogółem kierowcy s. ciężarowych	2020	120	100%	2296	100%
Ogółem kierowcy s. ciężarowych	2021	115	100%	3187	100%
Ogółem kierowcy s. ciężarowych	2022	117	100%	2818	100%
Ogółem kierowcy s. ciężarowych	2023	130	100%	2938	100%
Razem		647	100%	13514	100%

Rysunek 9. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w wypadkach drogowych na A i S w latach 2019-2023 – udział %

Rysunek 10. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w kolizjach na A i S w latach 2019-2023 – udział %

Analiza obywatelstwa kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach i kolizjach na autostradach i drogach ekspresowych wykazała, że (tab.13 i 14, rys.11,12):

- 76% kierowców na autostradach i 85% na drogach ekspresowych miało obywatelstwo polskie,
- 12% kierowców na autostradach i 11% na drogach ekspresowych miało obywatelstwo ukraińskie,
- 5% kierowców na autostradach i drogach ekspresowych miało obywatelstwo białoruskie,
- 2% kierowców na autostradach i drogach ekspresowych miało obywatelstwo litewskie.

Tabela 13. Wypadki samochodów ciężarowych na autostradach w latach 2019-2023 wg obywatelstwa kierowcy samochodów ciężarowych

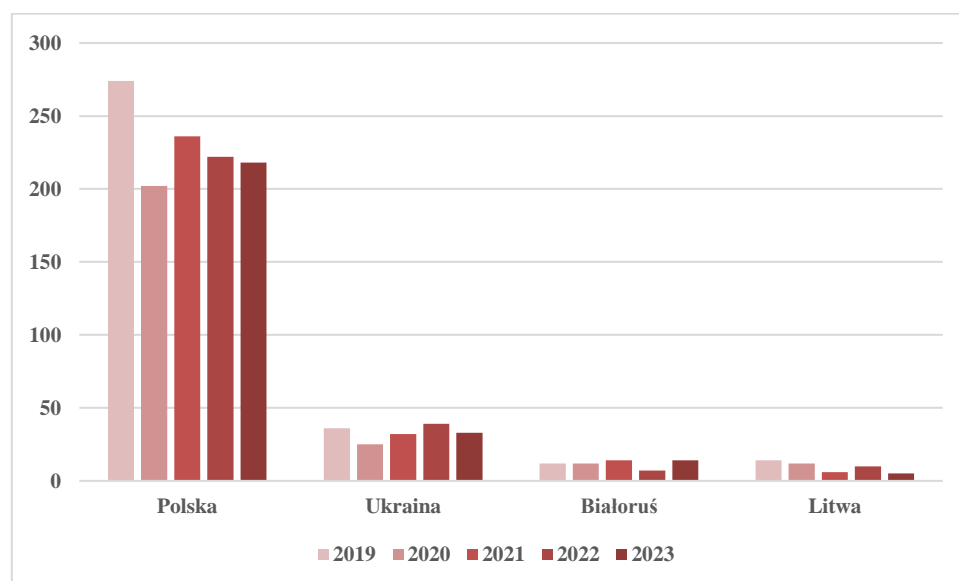
Obywatelstwo/kraj	Rok	Kierowcy sam. ciężarowych uczestniczący w wypadkach		Kierowcy sam. ciężarowych uczestniczący w kolizjach	
		liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
POLSKA	2019	143	77%	2855	78%
	2020	99	77%	2442	76%
	2021	134	76%	3200	74%
	2022	123	75%	2703	76%
	2023	118	76%	2503	77%
UKRAINA	2019	26	14%	411	11%
	2020	16	13%	327	10%
	2021	20	11%	481	11%
	2022	23	14%	507	14%
	2023	19	12%	444	14%
BIAŁORUŚ	2019	4	2%	230	6%
	2020	6	5%	191	6%
	2021	8	5%	282	7%
	2022	5	3%	149	4%
	2023	8	5%	127	4%
LITWA	2019	10	5%	114	3%
	2020	8	6%	98	3%
	2021	3	2%	84	2%
	2022	4	2%	80	2%
	2023	2	1%	67	2%
OGÓŁEM	2019	185	100%	3665	100%
	2020	128	100%	3193	100%
	2021	176	100%	4315	100%
	2022	164	100%	3540	100%
	2023	155	100%	3248	100%

*Ogółem kierowcy sam. osobowych uczestniczący w wypadkach i kolizjach

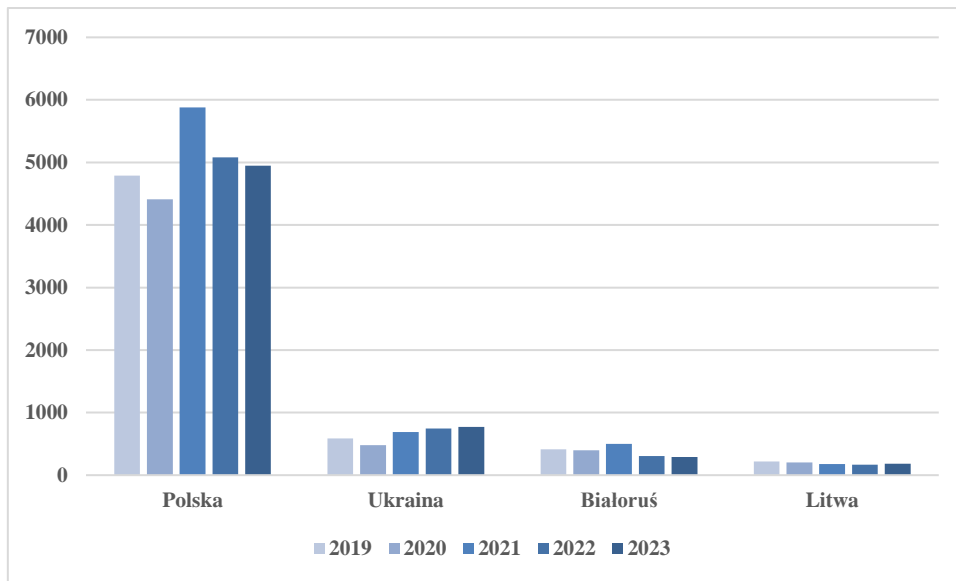
Tabela 14. Wypadki samochodów ciężarowych na drogach ekspresowych w latach 2019-2023 wg obywatelstwa kierowcy samochodów ciężarowych

Obywatelstwo	Rok	Kierowcy sam. ciężarowych uczestniczący w wypadkach		Kierowcy sam. ciężarowych uczestniczący w kolizjach	
		liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
POLSKA	2019	131	79%	1933	85%
	2020	103	86%	1971	86%
	2021	102	89%	2677	84%
	2022	99	85%	2376	84%
	2023	100	77%	2446	83%
UKRAINA	2019	10	6%	178	8%
	2020	9	8%	152	7%
	2021	12	10%	207	6%
	2022	16	14%	237	8%
	2023	14	11%	328	11%
BIAŁORUŚ	2019	8	5%	182	8%
	2020	6	5%	205	9%
	2021	6	5%	219	7%
	2022	2	2%	158	6%
	2023	6	5%	161	5%
LITWA	2019	4	2%	105	5%
	2020	4	3%	103	4%
	2021	3	3%	93	3%
	2022	6	5%	87	3%
	2023	3	2%	115	4%
OGÓŁEM*	2019	165	100%	2275	100%
	2020	120	100%	2296	100%
	2021	115	100%	3187	100%
	2022	117	100%	2818	100%
	2023	130	100%	2938	100%

*Ogółem kierowcy sam. osobowych uczestniczący w wypadkach i kolizjach

Rysunek 11. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w wypadkach na A i S wg obywatelstwa w latach 2019-2023

Rysunek 12. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w kolizjach na A i S wg obywatelstwa w latach 2019-2023

3. Porównanie wypadków przed i po wprowadzeniu zmian w przepisach w zakresie zakazu wyprzedzania

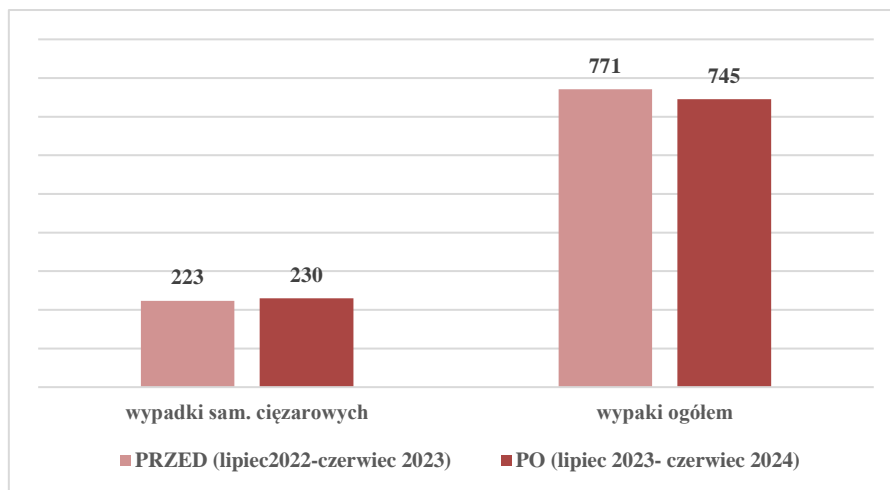
W celu zmniejszenia liczby wypadków z udziałem samochodów ciężarowych na autostradach i drogach ekspresowych wprowadzono zakaz wyprzedzania przez kierowców samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 tony i pojazdów o długości ponad 7 metrów. Przepis ten obowiązuje od 1 lipca 2023 roku. W celu sprawdzenia skutków wprowadzenia tych regulacji prawnych przeprowadzono analizę danych o wypadkach i kolizjach na autostradach i drogach ekspresowych w okresie 12 miesięcy PRZED i 12 miesięcy PO 1 lipca 2023 roku.

Stwierdzono, że w okresie 12 miesięcy funkcjonowania zakazu wyprzedzania przez samochody ciężarowe (tab.15, rys.14,15):

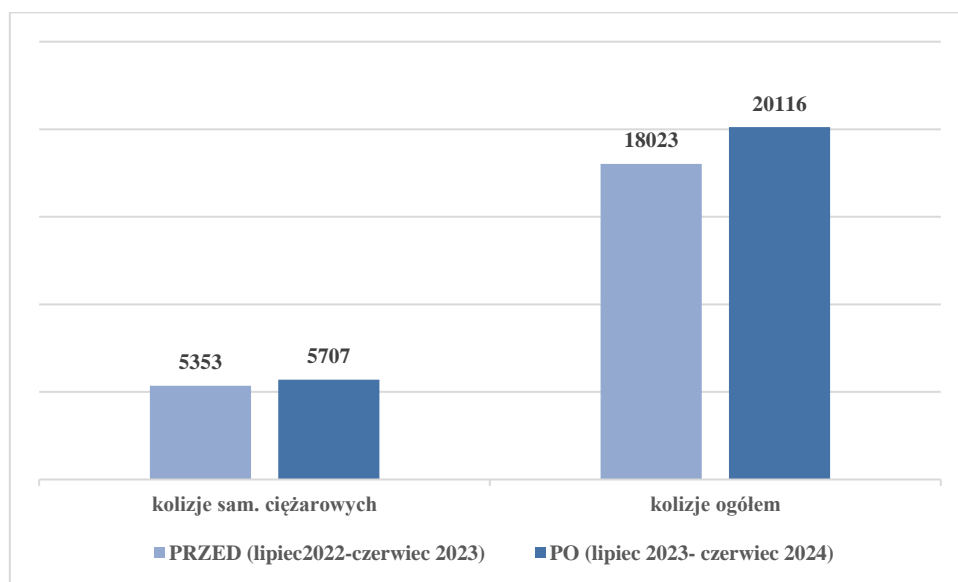
- na autostradach liczba wypadków z udziałem samochodów ciężarowych wzrosła o 4% a liczba kolizji wzrosła o 7%, jednak wzrost ten był niższy niż dla ogółu wypadków na autostradach, więc można uznać, że zagrożenie w tym zakresie w niewielkim stopniu spadło (udział kolizji samochodów ciężarowych spadł o 1%),
- na drogach ekspresowych liczba wypadków z udziałem samochodów ciężarowych wzrosła o 2% a liczba kolizji o 7%. Niestety oznacza to, że zagrożenie wypadkami z udziałem samochodów ciężarowych wzrósł przy ogólnym spadku wypadków na drogach ekspresowych o 10%.

Tabela 15. Wypadki i kolizje z udziałem samochodów ciężarowych na autostradach i drogach ekspresowych PRZED i PO wprowadzeniu zakazu wyprzedzania przez samochody ciężarowe

	Samochody ciężarowe				Ogółem	
	Wypadki		Kolizje		Wypadki	Kolizje
	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu		
<u>Autostrady</u>						
PRZED (lipiec 2022-czerwiec 2023)	116	34%	2750	32%	344	8643
PO (lipiec 2023- czerwiec 2024)	121	34%	2930	31%	360	9541
Zmiana PRZED/PO	4%		7%		5%	10%
<u>Drogi Ekspresowe</u>						
PRZED (lipiec2022-czerwiec 2023)	107	25%	2603	28%	427	9380
PO (lipiec 2023- czerwiec 2024)	109	28%	2777	26%	385	10575
Zmiana PRZED/PO	2%		7%		-10%	13%
<u>Autostrady i drogi ekspresowe</u>						
PRZED (lipiec2022-czerwiec 2023)	223	29%	5353	30%	771	18023
PO (lipiec 2023- czerwiec 2024)	230	31%	5707	28%	745	20116
Zmiana PRZED/PO	3%		7%		-3%	12%

Rysunek 13. Wypadki na A i S PRZED i PO wprowadzeniu zakazu wyprzedzania przez samochody ciężarowe

Rysunek 14. Kolizje na A i S PRZED i PO wprowadzeniu zakazu wyprzedzania przez samochody ciężarowe

4. Podsumowanie

W 2023 roku wypadki z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 tony stanowiły 6% ogółu wypadków, 7% ogółu kolizji, zabici w tych wypadkach to 16% ogółu ofiar śmiertelnych, a ranni to 6% ogółu rannych. Blisko 20% wypadków i kolizji z udziałem samochodów ciężarowych miało miejsce na autostradach i drogach ekspresowych. W wypadkach tych zginęło 17% ofiar śmiertelnych i 20% rannych (tab.16).

Tabela 16. Wypadki, kolizje i ofiary w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 tony w latach 2019-2023

Rok	wypadki			kolizje			ofiary śmiertelne			ranni		
	ogółem	A+S		ogółem	A+S		ogółem	A+S		ogółem	A+S	
2019	1908	281	15%	36874	5218	14%	524	69	13%	2111	360	17%
2020	1529	211	14%	31899	4803	15%	403	49	12%	1659	250	15%
2021	1609	248	15%	38412	6476	17%	451	66	15%	1718	315	18%
2022	1377	237	17%	29601	5569	19%	375	69	18%	1524	281	18%
2023	1193	227	19%	27292	5463	20%	304	51	17%	1360	275	20%

W celu zmniejszenia liczby wypadków i kolizji z udziałem samochodów ciężarowych na autostradach i drogach ekspresowych o wyłącznie dwóch pasach ruchu przeznaczonych dla danego kierunku, o wprowadzono zakaz wyprzedzania przez kierowców samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 tony. Zakaz ten obowiązuje od 1 lipca 2023 roku.

Z przeprowadzonej analizy danych o wypadkach i kolizjach z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 tony, które wydarzyły się na autostradach i drogach ekspresowych wynika, że w 2023 roku:

- na autostradach wypadki te stanowiły 35% ogółu wypadków i 30% ogółu kolizji na tych drogach, w wypadkach tych zginęło 48% ofiar śmiertelnych, 29% rannych i 36% ciężko rannych na autostradach,
- na drogach ekspresowych wypadki te stanowiły 25% ogółu wypadków i 27% ogółu kolizji na tych drogach, w wypadkach tych zginęło 41% ofiar śmiertelnych, 23% rannych i 28% ciężko rannych na drogach ekspresowych,
- na autostradach w latach 2019-2023 nastąpił spadek liczby wypadków (-15%) i kolizji (-12%) z udziałem samochodów ciężarowych oraz ofiar tych wypadków (-27% ofiar śmiertelnych i -23% rannych),
- na drogach ekspresowych w latach 2019-2023 nastąpił spadek liczby wypadków z udziałem samochodów ciężarowych i ofiar tych wypadków (-24%) i **wzrost kolizji (+30%) z udziałem samochodów ciężarowych.**

Kierowcy samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 tony uczestniczący w wypadkach na autostradach i drogach ekspresowych najczęściej:

- nie zachowywali bezpiecznej odległości między pojazdami – 26% kierowców,
- niedostasowywali prędkości do warunków ruchu – 24% kierowców,

- byli zmęczeni lub zasnęli – 12% kierowców.

Kierowcy samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 tony uczestniczący w kolizjach na autostradach i drogach ekspresowych najczęściej:

- nieprawidłowo zmieniali pasy ruchu – 28% kierowców,
- nie zachowywali bezpiecznej odległości między pojazdami – 12% kierowców,
- niedostasowywali prędkości do warunków ruchu – 12% kierowców.

Wypadki z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 tony, które wydarzyły się na autostradach i drogach ekspresowych w nocy w godzinach 22;00-5:59 w 2023 roku stanowiły:

- 19% wypadków i 17% kolizji z udziałem samochodów ciężarowych na tych drogach,
- 27% ofiar śmiertelnych, 18% rannych i 26% ciężko rannych w tych wypadkach.

Analiza wieku kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach i kolizjach na autostradach i drogach ekspresowych wykazała, że największą grupę stanowią kierowcy w wieku 35-44 lata, którzy uczestniczyli:

- na autostradach w 29% wypadków i 26% kolizji,
- na drogach ekspresowych w 26% wypadków i kolizji.

Kolejne grupy kierowców samochodów ciężarowych najczęściej uczestniczących w wypadkach i kolizjach na autostradach i drogach ekspresowych to osoby w wieku 45-54 lata i 25-34 lata.

Analiza obywatelstwa kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach i kolizjach na autostradach i drogach ekspresowych wykazała, że zdecydowana większość kierowców miała obywatelstwo polskie:

- 76% kierowców na autostradach i 85% na drogach ekspresowych miało obywatelstwo polskie,
- 12% kierowców na autostradach i 11% na drogach ekspresowych miało obywatelstwo ukraińskie,
- 5% kierowców na autostradach i drogach ekspresowych miało obywatelstwo białoruskie.

Analiza danych PRZED i PO wprowadzeniu zakazu wyprzedzanie przez samochody ciężarowe wykazała, że w okresie 12 miesięcy funkcjonowania tych przepisów:

- na autostradach liczba wypadków z udziałem samochodów ciężarowych wzrosła o 4% a liczba kolizji wzrosła o 7%, jednak wzrost ten był niższy niż dla ogółu wypadków na autostradach Można więc można uznać, że zagrożenie w tym zakresie w niewielkim stopniu spadło (udział kolizji samochodów ciężarowych spadł o 1%),
- na drogach ekspresowych liczba wypadków z udziałem samochodów ciężarowych wzrosła o 2% a liczba kolizji o 7%. Niestety oznacza to, że

zagrożenie wypadkami z udziałem samochodów ciężarowych wzrósł przy ogólnym spadku wypadków na drogach ekspresowych o 10%.

Oznacza to, że analiza ta nie daje podstaw do stwierdzenia, że wprowadzenie zakazu wyprzedzania przez kierowców samochodów ciężarowych na autostradach i drogach ekspresowych przyczyniło się do poprawy bezpieczeństwa ruchu na tych drogach.

Spis tabeli

Tabela 1 Wypadki i kolizje z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 t w Polsce	4
Tabela 2. Ofiary wypadków z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 t w Polsce	4
Tabela 3. Wypadki, kolizje i ofiary na autostradach ogółem w latach 2019-2023	7
Tabela 4. Wypadki, kolizje i ofiary na drogach ekspresowych ogółem w latach 2019-2023. .	7
Tabela 5. Autostrady (A) – wypadki, kolizje i ofiary w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowymi w latach 2019-2023.....	8
Tabela 6. Drogi ekspresowe (S) – wypadki, kolizje i ofiary w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowymi w latach 2019-2023	9
Tabela 7. Nieprawidłowe zachowania kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach i kolizjach na autostradach w latach 2019-2023.....	11
Tabela 8. Nieprawidłowe zachowania kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach i kolizjach na drogach ekspresowych w latach 2019-2023	12
Tabela 9. Autostrady - wypadki, kolizje i ofiary wypadków z udziałem samochodów ciężarowych w godzinach 22:00-5:59.....	14
Tabela 10. Drogi ekspresowe - wypadki, kolizje i ofiary wypadków z udziałem samochodów ciężarowych w godzinach 22:00-5:59.....	14
Tabela 11. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w wypadkach na autostradach wg wieku kierowcy samochodu ciężarowego w latach 2019-2023.....	17
Tabela 12. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w wypadkach na drogach ekspresowych wg wieku kierowcy samochodu ciężarowego w latach 2019-2023	18
Tabela 13. Wypadki samochodów ciężarowych na autostradach w latach 2019-2023 wg obywatelstwa kierowcy samochodów ciężarowych.....	20
Tabela 14. Wypadki samochodów ciężarowych na drogach ekspresowych w latach 2019-2023 wg obywatelstwa kierowcy samochodów ciężarowych.....	21
Tabela 15. Wypadki i kolizje z udziałem samochodów ciężarowych na autostradach i drogach ekspresowych PRZED i PO wprowadzeniu zakazu wyprzedzania przez samochody ciężarowe	23
Tabela 16. Wypadki, kolizje i ofiary w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 tony w latach 2019-2023	25

Spis rysunków

Rysunek 1. Wypadki z udziałem samochodów ciężarowych o DMC powyżej 3,5 t w latach 2019-2023.....	5
Rysunek 2. Wypadki, kolizje i ofiary na autostradach w latach 2019-2023	7
Rysunek 3. Wypadki, kolizje i ofiary na drogach ekspresowych w latach 2019-2023	8
Rysunek 4. Wypadki, kolizje i ofiary na autostradach w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowych w latach 2019-2023	9

Rysunek 5. Wypadki, kolizje i ofiary w wypadkach z udziałem samochodów ciężarowych na drogach ekspresowych.	9
Rysunek 6. Zachowanie kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w wypadkach na A i S w latach 2019-2023.....	10
Rysunek 7. Zachowanie kierowców samochodów ciężarowych uczestniczących w kolizjach na A i S w latach 2019-2023.....	13
Rysunek 8. Wypadki, kolizje i ofiary wypadków z udziałem samochodów ciężarowych na A i S w godzinach 22:00-5:59 – udział %.....	15
Rysunek 9. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w wypadkach drogowych na A i S w latach 2019-2023 – udział %	19
Rysunek 10. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w kolizjach na A i S w latach 2019-2023 – udział %	19
Rysunek 11. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w wypadkach na A i S wg obywatelstwa w latach 2019-2023	21
Rysunek 12. Kierowcy samochodów ciężarowych uczestniczący w kolizjach na A i S wg obywatelstwa w latach 2019-2023	22
Rysunek 13. Wypadki na A i S PRZED i PO wprowadzeniu zakazu wyprzedzania przez samochody ciężarowe	24
Rysunek 14. Kolizje na A i S PRZED i PO wprowadzeniu zakazu wyprzedzania przez samochody ciężarowe	24